

Aziatische hoornaar
Visie en plan van aanpak

2026-2031

1	Inleiding	3
2	Biologie Aziatische hoornaar	4
2.1	Uiterlijke kenmerken	4
2.2	Verwarring met Europese hoornaar	4
2.3	Levenscyclus	5
2.4	Gedrag en gevaren	7
2.5	Verspreiding	7
2.6	Ecologische en economische impact	8
3	Doelstellingen	8
3.1	Waarborgen gezondheid inwoners	8
3.2	Efficiënt en kostengericht beheer	8
3.3	Lokale samenwerking versterken	8
3.4	Datagedreven aanpak creëren	9
3.5	Naleven wettelijke verplichtingen	9
3.6	Ecologische waarde bewaren	9
4	Toekomstgerichte bestrijdingsstrategie	10
4.1	Bestrijdingsacties vanaf 2026	10
4.1.1	Bestrijding nesten op openbaar domein	10
4.1.2	Bestrijding nesten op privéterrein	10
4.1.3	Verkoop nieuwe selectieve vallen	11
4.1.4	Gecentraliseerde gegevensverwerking	12
4.1.5	Bescherming bijenkasten	12
4.1.6	Ondersteunen inheemse bestuivers	12
4.2	Bestrijdingsacties vanaf 2027	13
4.2.1	Bestrijding primaire nesten op openbaar domein	13
4.2.2	Bestrijding secundaire nesten op openbaar domein	13
4.2.3	Bestrijding nesten op privéterrein	13
4.2.4	Uitzetten vallen op strategische locaties	14
4.2.5	Opvolging Hoornaar Spotter applicatie en bijhorende zenders	14
5	Toekomstgerichte sensibiliseringsstrategie	15
5.1	Sensibiliseringacties vanaf 2026	15
5.1.1	Organisatie infomoment	15
5.1.2	Communicatie via sociale media	15
5.1.3	Actualisatie van de gemeentelijke webpagina	15
5.2	Sensibiliseringsacties vanaf 2027	16
5.2.1	Organisatie infomoment	16
5.2.2	Opstart werkgroep met vrijwilligers	16
5.2.3	Betrekken landbouwadviesraad en milieuadviesraad	16
5.2.4	Informeren en sensibiliseren scholen	16
6	Planning en fasering	18

1 Inleiding

De Aziatische hoornaar (*Vespa velutina*) is een invasieve exotische wespensoorst die oorspronkelijk afkomstig is uit Zuid-Azië, maar zich sinds haar introductie in Europa razendsnel verspreidt. Vanuit Frankrijk breidde de soort zich in hoog tempo verder uit naar de buurlanden, waaronder ook België, waar het aantal waarnemingen de afgelopen jaren exponentieel is gestegen. De soort heeft zich de afgelopen jaren dominant in Vlaanderen gevestigd en manifesteert zich in uiteenlopende biotopen, variërend van stedelijke tuinen tot bosranden en agrarisch gebied.

De aanwezigheid van de Aziatische hoornaar brengt ernstige risico's met zich mee. De soort jaagt doelgericht op honingbijen en andere bestuivende insecten, waardoor zowel imkers als fruittelers schade ondervinden. Bestuivers spelen immers een cruciale rol in de landbouwproductiviteit, en de druk die de hoornaar uitoefent op bijenkolonies vormt een directe bedreiging voor de biodiversiteit en voedselketen.

Daarnaast kan de soort hinder en gevaar veroorzaken voor de mens. Hoewel de steek op zich niet giftiger is dan die van een gewone wesp, staat de Aziatische hoornaar bekend om haar sterk territoriale gedrag en haar neiging om snel aan te vallen wanneer haar nest wordt benaderd of verstoord. Dit verhoogde verdedigingsgedrag, zeker bij grote secundaire nesten, zorgt voor een verhoogd veiligheidsrisico in de leefomgeving. De soort komt minder af op zoetigheden dan de bekende limonadewespen, maar blijft door haar agressieve nestverdediging een reëel gevaar in tuinen, nabij woningen en in openbare ruimtes.

Gezien de snelle verspreiding en de grote ecologische en economische impact is voortdurende monitoring van de soort essentieel. Het opsporen en tijdig verwijderen van nesten vormt een belangrijke maatregel om verdere verspreiding zoveel mogelijk te beperken en de schade aan biodiversiteit, imkerij en landbouw te reduceren. Zowel lokale besturen als imkers en burgers spelen daarin een cruciale rol, ondersteund door gespecialiseerde bestrijdingsdiensten en meldplatformen.

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid om binnen de toepasselijke wet- en regelgeving een samenhangend kader te voorzien voor monitoring, veiligheid, sensibilisering en de coördinatie van bestrijdingsacties. Concreet betekent dit: het faciliteren van betrouwbare meldkanalen, het ondersteunen van een systematische opvolging van waarnemingen, het waarborgen van veilige interventies door erkende uitvoerders, en het gericht informeren van burgers, imkers en terreinbeheerders over herkenning, risico's en handelingsperspectieven. Alleen via een data-gedreven en zorgvuldig gecommuniceerde aanpak kan de verdere verspreiding van de Aziatische hoornaar doeltreffend worden afgeremd, en blijft de weerbaarheid van de lokale biodiversiteit en imkerij maximaal gewaarborgd.

2 Biologie Aziatische hoornaar

2.1 Uiterlijke kenmerken

De soort is grotendeels zwart, met een oranje band op het achterlijf en gele uiteinden aan de poten, wat een van de makkelijkste herkenningpunten is. Ze is kleiner dan de Europese hoornaar, meestal 2–3 centimeter lang.

- Tussen 2 en 3 centimeter lang
- Zwart borststuk
- Zwarte antennes
- Geel uiteinde aan de poten
- Achterlijf met 2 smalle en 1 brede oranje band

2.2 Verwarring met Europese hoornaar

Een belangrijk aandachtspunt is dat de Europese hoornaar en de Aziatische hoornaar vaak met elkaar worden verward. Veel burgers kunnen de soorten moeilijk uit elkaar houden door hun grootte en indrukwekkende verschijning. Natuurpunt geeft aan dat dergelijke verwarring leidt tot onnodige vernietiging van Europese hoornaars, die juist nuttige en relatief ongevaarlijke insecten zijn.

De verwarring wordt versterkt doordat het voorjaarsnest van beide soorten visueel niet te onderscheiden is. Alleen het gedrag of het uiterlijk van de werksters kan dan uitsluitsel geven.

Uiterlijke verschillen

Aziatische hoornaar: donkere kleuren, oranje band op achterlijf, gele poten, kleiner (2–3 cm).

Europese hoornaar: roodbruine kop en borst, gele strepen, roodbruine poten, groter (3–4 cm).

Nestplaatsen en nestgrootte

De Aziatische hoornaar bouwt vaak twee nesten, waarvan het secundaire nesten massaal groot kan worden.

De Europese hoornaar bouwt één nest per seizoen, in holtes.

Gedrag

De Aziatische hoornaar is gespecialiseerd in het jagen op honingbijen, en blijft zeer lokaal zweven voor een bijenkast.

De Europese hoornaar is rustig, blijft uit de buurt van mensen, jaagt ook op insecten maar niet systematisch op bijenkasten.

Activiteit

De Aziatische hoornaar is alleen overdag actief.

De Europese hoornaar is ook 's nachts actief en wordt aangetrokken door licht.

Impact

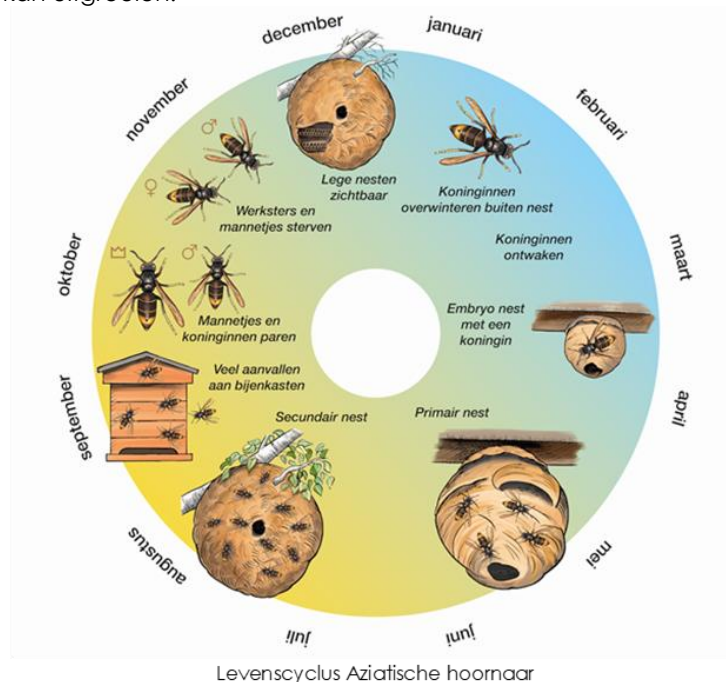
De Aziatische hoornaar veroorzaakt een sterke negatieve impact op de biodiversiteit door intensieve predatie op bijen en bestuivers.

De Europese hoornaars en gewone wespen vervullen ook positieve functies binnen het ecosysteem, zoals natuurlijke plaagbestrijding van bijvoorbeeld muggen, vliegen en rupsen.

2.3 Levenscyclus

De jaarlijkse kolonies van de Aziatische hoornaar kennen drie nestfasen:

1. Een embryonest dat uitgroeit tot een primair nest in het voorjaar, klein en vaak in beschutte structuren zoals schuren of spouwmuren.
2. Een primair nest in het voorjaar, ontstaat uit een embryonest en bevindt zich dicht bij de grond en op de beschutte plaatsen (grootte van pingpongbal tot tennisbal).
3. Een secundair nest in de zomer, vaak vrijhangend hoog in bomen, dat tot gigantische proporties kan uitgroeien.

Voorjaar

Een kolonie begint steeds met een koningin in het voorjaar. Deze overwinteren meestal ondergronds en komen tevoorschijn wanneer het opnieuw warm begint te worden. Natte winters zijn slecht voor de Aziatische hoornaar. Een koningin zal een beschutte plek zoeken om haar nest op te starten (struik of haag, onder een afdak of een tuinhuis ...). Vanaf de zomer zal de kolonie een groter nest bouwen ergens in een boomtop.

Maart – april

Embryonest: de bevruchte koningin ontwaakt uit een winterslaap. Haar eerste taak bestaat uit het maken van een klein embryonest op een beschutte plaats om eitjes in te leggen. De koningin staat in voor het grootbrengen en het verzorgen van de resulterende larven tot ze volwassen zijn. Vanaf begin mei vliegen de eerste volwassen werksters uit, dit zijn vrouwelijke hoornaars die de kolonie verder uitbouwen.

Embryonest Aziatische hoornaar

Mei – juni

Primair nest: het embryonest groeit uit tot een primair nest dankzij de hulp van de vele werksters. De koningin verlaat het nest niet meer. De kolonie heeft nu vooral meer nood aan eiwitten dan aan suikers. Dit nest is vaak niet groter dan een tennisbal, maar kan geleidelijk aan voetbalproporties aannemen. Deze nesten worden dicht bij de grond of maximaal op enkele meters hoogte gebouwd in struiken of hagen maar ook in schuren, onder afdaken ... Deze nesten hebben de grootste impact naar potentieel streekgevaar, maar zijn ook het eenvoudigst te bestrijden.

Links een jong primair nest (diameter 8 cm). Rechts een verder ontwikkeld primair nest.

Juli – augustus

Secundair nest: vanaf de zomer wordt het primaire nest laag bij de grond verlaten en verhuizen de hoornaars naar een groter en hoger gelegen secundair nest. Die nesten vind je vaak terug in boomtoppen, maar ook onder een daknok, in een schuur of een haag. Deze nesten bestaan uit een papieren schil die een diameter van 1 meter kan bereiken. In deze fase verwerkt het nest grote hoeveelheden eiwitten en heeft het de grootste impact op de omgeving, meer bepaald op honingbijen en andere insecten die als prooi worden beschouwd. De verdelging ervan vereist expertise en gespecialiseerd materiaal, en is vaak kostelijk.

Secundair nest Aziatische hoornaar

Oktober – november

Nieuwe koninginnen: in het najaar ontstaan er nieuwe koninginnen. De bevruchte koninginnen zoeken naar voedsel en zoeken een warme plek om de winter door te brengen. Ze nestelen zich onder de grond, in schors, tussen houtstapels. Dat kan dicht bij het vorige nest zijn of kilometers verderop. 1 nest brengt gemiddeld 250 koninginnen voort en daarvan overleeft 1 tot 10%.

December

Het resterende nest: dit bestaat uit werksters en darren en sterft uiteindelijk uit. Het verlaten nest blijft hangen en wordt het volgende seizoen niet opnieuw gebruikt. Hoornaars maken elk jaar een goednieuw nest. Het verwijderen van een verlaten secundair nest heeft dus weinig zin.

2.4 Gedrag en gevaren

De Aziatische hoornaar is gespecialiseerd in het jagen op honingbijen, waarbij ze stationair kan zweven voor een bijenkast om bijen tijdens hun vlucht te grijpen. Deze selectieve predatie vormt een ernstige bedreiging voor imkers, bestuivers en de bredere biodiversiteit. In tegenstelling tot de gewone wespen komt de Aziatische hoornaar nauwelijks af op zoetigheden en veroorzaakt daardoor minder overlast op terrassen.

Ze vormt echter een ernstige bedreiging door haar uitgesproken en agressieve nestverdedigend gedrag, waarbij zelfs een lichte verstoring kan leiden tot een massale aanval. Daarnaast beschikt de hoornaar over een krachtige angel waarmee zij herhaaldelijk kan steken, wat kan resulteren in hevige pijn of gevaarlijke allergische reacties. Ook staat de soort erom bekend bijtende vloeistof naar de ogen te spuwen als zelfverdediging, wat intense irritatie, pijn en verminderd zichtvermogen kan veroorzaken.

2.5 Verspreiding

De Aziatische hoornaar heeft zich sinds de eerste waarneming in België in 2016 snel en consequent over het grondgebied verspreid. De soort kent een versnelde expansie, gedreven door haar sterke aanpassingsvermogen, het ontbreken van natuurlijke vijanden en de hoge reproductiesnelheid. In de voorbije jaren is de aanwezigheid van de hoornaar exponentieel toegenomen, met duizenden nesten en individuele waarnemingen verspreid over Vlaanderen en Wallonië. Cijfers van de app ObsIdentify bevestigen deze trend: in het voorjaar van 2025 werden bijna 8.000 individuele Aziatische hoornaars gemeld in België, bijna een verdubbeling ten opzichte van dezelfde periode het jaar ervoor. Deze sterke toename houdt verband met zachte winters, waardoor overwinterende koninginnen vroeger en in betere conditie ontwaken en sneller nieuwe nesten kunnen stichten.

2.6 Ecologische en economische impact

De Aziatische hoornaar heeft een aanzienlijke impact op de lokale biodiversiteit en de gemeentelijke economie. Door haar gerichte jacht op honingbijen en andere bestuivers vormt de soort een directe bedreiging voor bijenkolonies en natuurlijke ecosystemen. Dit leidt tot verminderde bestuiving, wat gevolgen heeft voor zowel biodiversiteit als lokale populaire teelten zoals appel, peer en aardbei. Economisch ondervinden imkers schade door verlies van bijenvolken, terwijl ook fruittelers en landbouwers risico lopen door afnemende bestuivingsdiensten. Gemeenten dragen bovendien aanzienlijke kosten voor de opvolging en bestrijding van nesten. In 2025 werd er door de gemeente Rotselaar 6.013,80 euro aan subsidies uitgegeven voor het verwijderen van nesten op eigen grondgebied.

3 Doelstellingen

3.1 Waarborgen gezondheid inwoners

Een snelle en efficiënte verwijdering van nesten van de Aziatische hoornaar is essentieel om de gezondheid en veiligheid van zowel inwoners als personeel te waarborgen. Deze invasieve soort reageert uiterst agressief bij nestverstoring en kan meerdere, potentieel gevaarlijke steken toedienen. Denk hier bijvoorbeeld aan het snoeien van een haag door de groendienst op openbaar domein. Ook is het gevaar bijzonder groot op centrale ontmoetingsplaatsen, scholen en speeltuinen, waar kinderen en ouders zich dagelijks verplaatsen. Door tijdig en professioneel in te grijpen, worden incidenten voorkomen en blijft de omgeving veilig en toegankelijk voor iedereen.

3.2 Efficiënt en kostengericht beheer

Een efficiënt en kostengericht beheer vertrekt vanuit een gerichte inzet van middelen op de meest impactvolle momenten. Het tijdig vangen van koninginnen en het verwijderen van primaire nesten in het voorjaar blijft daarbij de meest rendabele aanpak, omdat deze acties de vorming van nieuwe kolonies sterk beperken met een relatief lage inspanning.

Het verdelgen van volgroeide nesten leidt tot aanzienlijke kosten, gezien dit gespecialiseerde interventies, beschermingsmateriaal en vaak herhaalde verplaatsingen vereist. Door monitoring, meldingen en interventies optimaal te coördineren, kunnen deze kosten beter worden beheerst en kan het aantal noodzakelijke verdelgingen worden beperkt. Op deze manier wordt een evenwicht bereikt tussen ecologische effectiviteit en financiële haalbaarheid, met maximale efficiëntie voor alle betrokken partijen.

3.3 Lokale samenwerking versterken

De gemeente streeft naar een sterke en gestructureerde samenwerking met inwoners, imkers en lokale vrijwilligers om de monitoring en bestrijding van de Aziatische hoornaar te optimaliseren. Door inwoners actief te betrekken bij het melden van individuele Aziatische hoornaars en nesten, kan de gemeente vroegtijdige detectie bevorderen.

Daarnaast draagt een sterke lokale samenwerking bij aan sensibilisatie en bewustwording. Via informatiekkanalen van de gemeente zoals website, sociale media, infobladen en infomomenten kunnen inwoners worden geïnformeerd over herkenning van de Aziatische hoornaar, de meldprocedure en de maatschappelijke meerwaarde van hun bijdrage.

3.4 Datagedreven aanpak creëren

Een datagedreven aanpak bij het beheer van de Aziatische hoornaar is essentieel. Alle relevante informatie wordt hierbij centraal verzameld, geanalyseerd en ingezet voor een efficiënte besluitvorming. Een gestructureerde gegevensstroom maakt het mogelijk om de effecten van beheermaatregelen nauwgezet op te volgen en gericht in te grijpen waar dit het meest noodzakelijk is.

Een eerste onderdeel van deze aanpak is het centraliseren van meldingen over waargenomen vangsten en bestreden nesten. Alle meldingen worden uniform geregistreerd in één systeem, zodat gegevens niet versnipperd raken over verschillende diensten of kanalen. Hierdoor beschikt de gemeente op elk moment over een volledig en actueel overzicht van de lokale situatie.

3.5 Naleven wettelijke verplichtingen

De gemeente handelt in overeenstemming met de Europese regelgeving inzake invasieve uitheemse soorten, zoals vastgelegd in EU-Verordening 1143/2014. Hier werd de Aziatische hoornaar sinds 2016 opgenomen op de Unielijst van zorgwekkende invasieve exoten. Deze verordening verplicht alle lidstaten om maatregelen te nemen om de verdere verspreiding van deze soort te voorkomen en de negatieve impact op biodiversiteit, economie en volksgezondheid zo veel mogelijk te beperken.

De Europese strategie om invasieve exoten te bestrijden is de drietrapsaanpak. Concreet houdt dit het volgende in:

1. **Preventie:** voorkomen dat invasieve soorten binnenkomen of zich vestigen
2. **Snel opsporen en ingrijpen:** nieuwe soorten vroeg detecteren en onmiddellijk verwijderen
3. **Beheren en terugdringen:** populaties die al gevestigd zijn onder controle houden en schade beperken

3.6 Ecologische waarde bewaren

De bestrijding van de Aziatische hoornaar vormt een belangrijke uitdaging binnen het bredere kader van biodiversiteitsbeheer. Hoewel deze invasieve soort een ernstige bedreiging vormt voor inheemse bestuivers en daarmee voor de algemene ecologische balans, dient elke bestrijdingsactie zorgvuldig te worden uitgevoerd met respect voor de bestaande natuurwaarden.

De centrale doelstelling is daarom tweeledig. Enerzijds moet de verdere verspreiding van de Aziatische hoornaar worden ingeperkt om schade aan honingbijenpopulaties, wilde bijen en andere insectensoorten te vermijden. Anderzijds is het van essentieel belang dat de toegepaste bestrijdingsmethoden geen bijkomende negatieve effecten veroorzaken op inheemse flora en fauna. Dit vereist een nauwkeurige, selectieve aanpak waarbij enkel bevestigde nesten van de Aziatische hoornaar worden verwijderd en waarbij ongewenste verstoring van natuurlijke habitats tot een minimum wordt beperkt.

4 Toekomstgerichte bestrijdingsstrategie

Zoals opgenomen in het Meerjarenplan 2026-2031, neemt de gemeente de nodige maatregelen om de verspreiding van de Aziatische hoornaar in te perken. Om de populatie van de Aziatische hoornaar op een effectieve en ecologisch verantwoorde manier terug te dringen, zijn in het bijzonder twee maatregelen van cruciaal belang. Ten eerste is het gericht vangen van koninginnen in het voorjaar en najaar cruciaal, omdat dit voorkomt dat er nieuwe nesten ontstaan. Ten tweede is het tijdig opsporen en verdelgen van bestaande nesten noodzakelijk om een verdere uitbreiding van de soort te vermijden. Door deze twee maatregelen consequent te combineren, wordt de verspreiding van de Aziatische hoornaar het meest doeltreffend beperkt.

In dit plan van aanpak is gekozen voor een gefaseerde strategie. In de eerste fase worden de acties beschreven die vanaf 2026 worden uitgevoerd. In de tweede fase volgen de acties waarmee de gemeente vanaf 2027 aan de slag gaat.

4.1 Bestrijdingsacties vanaf 2026

4.1.1 Bestrijding nesten op openbaar domein

Op openbaar domein zal de gemeente beroep doen op erkende verdelgers om actieve nesten te bestrijden. Deze ondersteuning geldt voor embryonesten, primaire en secundaire nesten. Wanneer er een nest wordtesignaleerd, zal de milieudienst van de gemeente zelf contact opnemen met een verdelger die in het bezit is van de nodige attesten. De gemeente onderzoekt, in overleg met de Hulpverleningszone Oost Vlaams-Brabant, of het lokaal bestuur voor dringende interventies op het openbaar domein beroep kan doen op de diensten van de brandweer.

De registratie van de nesten gebeurt via een data-gedreven aanpak. De milieudienst van de gemeente registreert de nesten op openbaar domein rechtstreeks in het Vespa-Watch-platform (zie ook 4.1.4).

Inwoners kunnen in Vespa-Watch steeds zelf rechtstreeks meldingen van nesten doorgeven. Wanneer inwoners nesten melden via het gemeentelijke meldpunt, mail of telefoon zal de milieudienst de nesten ingeven in het Vespa-Watch platform. Op deze manier worden alle meldingen gecentraliseerd, en kunnen monitoringscijfers snel en eenvoudig geraadpleegd worden.

4.1.2 Bestrijding nesten op privéterrein

Voor de bestrijding van nesten op privéterrein zijn inwoners zelf verantwoordelijk. Om inwoners hierin maximaal te ondersteunen sluit de gemeente een raamovereenkomst af met professionele bestrijders.

Een raamovereenkomst voor de bestrijding van nesten van de Aziatische hoornaar biedt inwoners duidelijke voordelen. Door vaste afspraken met een erkende bestrijder kunnen interventies sneller en efficiënter plaatsvinden, vaak tegen lagere of voorspelbare kosten. Bovendien zorgt de voorbereiding door de gemeente voor tijdswinst en gebruiksgemak, omdat inwoners niet langer zelf een verdelger hoeven te zoeken of de kwaliteit moeten beoordelen. Het gebruik van de raamovereenkomst blijft volledig vrijblijvend.

Om tot een raamovereenkomst te komen zal vanuit de gemeente een aanbesteding georganiseerd worden. In de bekendmaking van de opdracht zullen volgende gunningscriteria opgenomen worden:

- Prijs per verdelging embryonest, primair nest en secundair nest
- Werkwijze
- Reactietermijn
- Monitoring
- Bereikbaarheid
- Ervaring en expertise
- Vergunningen en verzekering
- Communicatie en sensibilisatie

4.1.3 Verkoop nieuwe selectieve vallen

Selectieve lokvallen kunnen op 3 tijdstippen ingezet worden met een verschillend doel:

- Springtrapping in het **voorjaar** heeft de grootste impact op de Aziatische hoornaar populatie doordat de koninginnen nu uitvliegen en een nieuw nest starten.
- Tijdens de **zomer** worden voornamelijk werksters gevangen wat een veel minder grote impact heeft op de kolonie.
- In het **najaar** verlaten de nieuwe koninginnen het secundaire nest om te paren en overwinteringsplaatsen te zoeken. Door ze tijdig te onderscheppen, wordt de kans op nieuwe kolonies in het volgende voorjaar aanzienlijk verminderd.

Vanaf 2026 gaat de gemeente nieuwe selectieve vallen aan inwoners verkopen tegen een voordeeltarief. De gemeente bezit reeds 20 grote selectieve vallen, maar heeft er in de praktijk veel meer nodig om impact te hebben. Door de hoge aankoop prijs van 45 euro per val, is het niet interessant om bijkomende grote vallen aan te kopen. Daarom werd er gezocht naar goedkopere alternatieven waarbij een selectieve werking nog steeds centraal staat om nuttige insecten zoveel mogelijk te sparen. Om tot de meest effectieve val te komen werd er beroep gedaan op de kennis en ervaring van de lokale imkerverenigingen en erkende bestrijders.

Uit onderzoek kwam de Good4Bees selectieve val naar voren.

Deze selectieve val lokt Aziatische hoornaars met een speciaal lokmiddel dat via dubbele katoenen lontjes en 360°-openingen efficiënt wordt verspreid. Aange trokken door het licht komen de hoornaars in het bovenste compartiment terecht, waar zij worden vastgehouden door een flexibele terugslagkegel die ontsnappen verhindert.

De val is selectief ontworpen en is groot genoeg om koninginnen van de Aziatische hoornaar te vangen, maar te klein voor koninginnen van de Europese hoornaar. Honingbijen en kleinere insecten kunnen bovendien eenvoudig ontsnappen. Het lokmiddel is veilig afgeschermd, waardoor er geen risico op verdrinking bestaat voor nuttige insecten.

Good4Bees selectieve val

Via sociale media zal er reclame gemaakt worden voor de verkoop van deze vallen. Ook zal de werking van de val toegelicht worden op de gemeentelijke webpagina. Iedere val wordt voorzien van een gepersonaliseerde sticker met QR-code die verwijst naar de gemeentelijke webpagina over de Aziatische hoornaar.

De vallen worden uitsluitend aangeboden aan inwoners. Om een eerlijke verdeling te garanderen, wordt het aantal per inwoner beperkt tot maximaal drie.

De 20 grote vallen, zal de gemeente zelf uitzetten en monitoren op bepaalde hotspots en strategische locaties (zie ook 4.2.2).

4.1.4 Gecentraliseerde gegevensverwerking

Een gecentraliseerde en betrouwbare gegevensverwerking is essentieel voor een doeltreffende aanpak van de Aziatische hoornaar. Door gegevens over individuele waarnemingen, het aantal gelokaliseerde nesten en het aantal verwijderde nesten uniform te verzamelen, kunnen instanties en onderzoekers de verspreiding nauwkeurig opvolgen en tijdig gepaste maatregelen nemen. Een performant platform waar alle meldingen samenkomen speelt hier een cruciale rol.

Hiervoor zal de gemeente werken met het Vespa-Watch platform. Via een Vespa-DB account heeft de gemeente toegang tot alle monitoringgegevens binnen het grondgebied. Op deze manier kan de gemeente de bestrijdingsdetails per nest raadplegen en beheren.

Vespa-Watch

Vespa-Watch is het Vlaamse meldpunt voor waarnemingen van zowel individuele Aziatische hoornaars als nesten. Het platform werd ontwikkeld door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) en Universiteit Gent. Een melding doorgeven werkt als volgt:

- Melding van individuen of nesten gebeurt via de website VespaWatch.be. De melder voegt een duidelijke foto toe en geeft de locatie door.
- Validatie gebeurt door deskundigen of ervaren vrijwilligers die beoordelen of het om de Aziatische hoornaar gaat.
- Gevalideerde waarnemingen worden opgenomen in de Vespa-Watch databank en als open data gepubliceerd om de verspreiding jaarlijks te monitoren.

4.1.5 Bescherming bijenkasten

In samenspraak met de imkerverenigingen Sint-Ambrosiusgilde en Isabo werd er bekeken welke acties er genomen kunnen worden om lokale bijenvolken maximaal te beschermen tegen predatie door de Aziatische hoornaar. Uit dit overleg kwam naar voren dat elektrische harpen rondom de bijenkast het beste resultaat opleveren. Imkers leveren hiervoor zelf de nodige inspanningen.

4.1.6 Ondersteunen inheemse bestuivers

Naast de bestrijding van de Aziatische hoornaar blijft het ondersteunen van inheemse bestuivers een essentiële pijler binnen dit plan van aanpak. Deze soorten zijn sterk afhankelijk van een voldoende en divers aanbod aan nectar- en pollenvoorzienende planten, waaronder voedselbossen en inheemse bloeiende struiken en kruiden.

Daarnaast hebben ze nood aan geschikte nestgelegenheden. Met het oog op dit doel heeft de gemeente in het verleden al acht bijenhôtels geplaatst. Om hun leefgebied structureel te versterken, wordt ingezet op een transitie van het traditionele gazon naar een biodivers gazon met kruiden en bloemen, of bij voorkeur naar een volwaardige bloemenweide. Het vermijden van pesticiden en andere chemische bestrijdingsmiddelen is daarbij cruciaal om schadelijke effecten op bestuivers en hun leefomgeving te voorkomen. Met deze maatregelen wordt gestreefd naar een duurzaam en veerkrachtig ecosysteem waarin inheemse bestuivers maximaal kansen krijgen om te overleven en hun ecologische rol te vervullen. Daarom moedigt de gemeente inwoners jaarlijks aan om deel te nemen aan de campagne 'Maai mei niet'.

In het Meerjarenplan 2026-2031 heeft de gemeente sterk ingezet op acties die bijdragen tot de ondersteuning van bestuivers. Zo wil de gemeente samen met de inwoners 10.000 bomen en 8.500 meter haag aanplanten, en wordt er ingezet op aanleg van kwalitatieve en biodiverse groenzones op openbaar domein.

Met de jaarlijkse actie 'Behaag je tuin' streeft de gemeente naar een aanplant van minstens 2.500 streekeigen planten waar de lokale fauna rechtstreeks van kan profiteren.

Om de biodiversiteit te bevorderen vernieuwt de gemeente haar visie over het ecologisch maaien van bermen met de focus op maaihoogte, maai breedte en selectief maaien. Door de manier van maaien aan te passen krijgen wilde kruiden de kans om zich te ontwikkelen. Hierdoor ontstaat er een waardevolle extra voedselbron voor lokale bestuivers zoals hommels, bijen, zweefvliegen ...

4.2 Bestrijdingsacties vanaf 2027

4.2.1 Bestrijding primaire nesten op openbaar domein

Het staat vast dat het aantal nesten de komende jaren exponentieel zal blijven toenemen. Om proactief te anticiperen op deze stijging, zal de gemeente de technische uitvoeringsdienst inschakelen om embryonestten en primaire nesten te verdelgen.

Primaire nesten hangen meestal slechts op enkele meters hoogte. De grootte varieert tussen de afmetingen van een pingpongbal tot een kleine voetbal. Dit maakt het bestrijden vrij eenvoudig en minder gevaarlijk wanneer de gepaste beschermkledij wordt voorzien. Voor het verwijderen van deze nesten zal de technische uitvoeringsdienst worden ingezet nadat ze een opleiding hebben voltooid en een attest bezitten voor bestrijding van de Aziatische hoornaar. Op deze manier kan de hoge kost vermeden worden die aan een professionele verdelger verbonden zijn.

De opleiding is te volgen bij verschillende organisaties bij de volgende onderwerpen aan bod komen:

- Wetgeving Aziatische hoornaar
- Uitbreiding en bedreiging
- Herkenning
- Levenscyclus
- Neutralisatie
- Beheerregeling in Vlaanderen

4.2.2 Bestrijding secundaire nesten op openbaar domein

Secundaire nesten bevinden zich vaak op grote hoogte en bevatten vaak meer dan 2000 individuen. Omwille van deze redenen is de bestrijding heel wat gevaarlijker dan de bestrijding van een primair nest. Daarom zal voor de bestrijding van secundaire nesten op het openbaar domein steeds beroep worden gedaan op erkende verdelgers, die over de juiste uitrusting en expertise beschikken. De gemeente bekijkt, in overleg met de Hulpverleningszone Oost Vlaams-Brabant, of het lokaal bestuur voor dringende interventies op het openbaar domein beroep kan doen op de diensten van de brandweer.

4.2.3 Bestrijding nesten op privéterrein

In 2026 werd er een raamovereenkomst afgesloten met een erkende verdelger waar de inwoners gebruik van kunnen maken. Ook vanaf 2027 zal er opnieuw een aanbesteding georganiseerd worden om zo de beste partner te bepalen voor bestrijding van zowel primaire als secundaire nesten. Het blijft de bedoeling om inwoners op deze manier zoveel mogelijk te ontlasten en een correcte prijs aan te bieden. Hierdoor wordt de drempel voor het verdelgen van nesten zo laag mogelijk gehouden.

4.2.4 Uitzetten vallen op strategische locaties

De gemeente bezit 20 grote selectieve lokvallen, die in het verleden ter beschikking werden gesteld van inwoners. Vanaf 2027 zullen deze vallen ingezet worden op strategische locaties verspreid over het grondgebied. Het inzetten van deze vallen heeft als doel om de aanwezigheid van nieuwe kolonies zoveel mogelijk te voorkomen op locaties waar vaak veel kinderen en andere kwetsbare doelgroepen aanwezig zijn. Het volledige onderhoud van de vallen zal gebeuren door de TUD van de gemeente. Dit houdt het plaatsen, aanvullen van de lokstof en leegmaken van de val in.

Deze strategische locaties bevinden zich vaak op de terreinen van jeugdverenigingen en sportclubs. Voor het uitzetten van de vallen wordt vooraf altijd toestemming gevraagd aan de eigenaars of beheerders van de strategische locaties.

Na uitgebreid onderzoek kwamen onderstaande strategische locaties naar voren:

1. Sportoase De Toren - Torenstraat 115, 3110 Rotselaar
2. KFC Rapide Wezemaal - Vleugtweg, 3111 Rotselaar
3. SK Plenke Werchter - Tremelobaan 21, 3118 Rotselaar
4. KFC Werchter - Grotestraat 52, 3118 Rotselaar
5. VVS Rotselaar - Hellichtstraat 81, 3110 Rotselaar
6. Chiro Werchter - Nieuwebaan 10, 3118 Rotselaar
7. Chiro Wezemaal - Holsbeeksebaan 12, 3111 Rotselaar
8. Scouts Heikant - Schrikstraat 7, 3110 Rotselaar
9. Scouts Rotselaar - Groenstraat 19b, 3110 Rotselaar
10. Scouts Wezemaal - Kerkebroekstraat 3, 3111 Wezemaal
11. ATP Wezemaal - Spikstraat 9, 3111 Rotselaar
12. Hondenschool Club Cave Canem - Zandstraat 55, 3110 Rotselaar
13. Verenigde Hondenvrienden Werchter - Haachtsesteenweg 21, 3118 Rotselaar
14. Sporthal 'de Meander' - Vakenstraat 18, 3110 Rotselaar
15. Jeugdhuis Floere Bloes - Holsbeeksebaan 7, 3111 Wezemaal
16. Jeugdhuis Mena - Torenstraat 2, 3110 Rotselaar
17. Montfortcollege Rotselaar - Aarschotsesteenweg 39 - 3110 Rotselaar

4.2.5 Opvolging Hoornaar Spotter applicatie en bijhorende zenders

Naar de toekomst toe wil de gemeente het doorgeven van meldingen nog laagdrempeliger maken. Dit kan door samen te werken met de Hoornaar Spotter applicatie (app). De app is gratis te downloaden met een smartphone en is ontwikkeld met het oog op gebruiksvriendelijkheid.

Via de app kan snel en nauwkeurig aangeduid worden op kaart wat er zich op een bepaalde locatie bevindt. Er kan gekozen worden uit onderstaande categorieën.

- Actief nest
- Leeg nest
- Lokval
- Wiekpot
- Embryo Box

Daarnaast kunnen ook vangsten uit lokvallen worden ingegeven, wat waardevolle informatie oplevert voor monitoring en vroegtijdige detectie.

Om de volledige werking van deze app te begrijpen, heeft de gemeente een opleiding gevolgd bij de ontwikkelaars van de hoornaar spotter app.

De ontwikkelaars van de hoornaar spotter app hebben in het voorjaar van 2026 een nieuwe type zender op de markt gebracht. De zender wordt met behulp van een haakje aan een individu bevestigd, en kan met een gewicht van 125 milligram ook gebruikt voor werksters. De zenders kunnen via de hoornaar spotter app getraceerd worden wat hen zeer gebruiksvriendelijk maakt. De gemeente Rotselaar volgt de verdere evoluties rond deze zenders nauwgezet op en zal in 2027 beoordelen of een eventuele aankoop wenselijk is.

Omwille van deze 2 redenen kan het hoornaar spotter platform in de toekomst een strategische en innovatieve partner voor monitoring en het opsporen van nesten zijn.

5 Toekomstgerichte sensibiliseringsstrategie

De betrokkenheid van inwoners is essentieel om voldoende sterk draagvlak te creëren voor bestrijding van de Aziatische hoornaar. Door hun brede aanwezigheid in het veld en regelmatige observaties vergroten zij de kans op vroege nestopsporing aanzienlijk. Vroege meldingen zijn noodzakelijk om embryonale en primaire nesten te bestrijden, waardoor de snelle populatiegroei wordt afgeremd.

Om de verdere verspreiding van de Aziatische hoornaar zoveel mogelijk tegen te gaan is het noodzakelijk dat iedereen zich bewust is van de ernst van dit probleem. Duidelijke communicatie door de gemeente via verschillende beschikbare platformen zal hier een belangrijke rol spelen.

In dit plan van aanpak wordt, net zoals bij de toekomstgerichte bestrijdingsstrategie (zie ook 4), ook voor de sensibiliseringsstrategie een gefaseerde aanpak uitgewerkt. De sensibiliseringsacties worden daarbij opgedeeld in twee duidelijke fasen: een eerste fase vanaf 2026 en een tweede fase vanaf 2027.

5.1 Sensibiliseringacties vanaf 2026

5.1.1 Organisatie infomoment

Om inwoners zo goed mogelijk te betrekken, organiseert de gemeente een infomoment in de maand juni. Tijdens deze sessie wordt de nieuwe visie en aanpak vanaf 2026 toegelicht. Daarnaast geeft een erkende verdelger uitleg over de biologie van de Aziatische hoornaar en de risico's die deze soort met zich meebrengt. Ook een vertegenwoordiger van een lokale imkervereniging komt aan het woord om de impact op lokale bijenvolken en gewassen te schetsen.

Via het gemeentemagazine 'Trots' en sociale media zal de gemeente trachten om zoveel mogelijk inwoners aan te trekken voor de infosessie. Via een link op de gemeentelijke webpagina kunnen geïnteresseerden zich vooraf inschrijven.

5.1.2 Communicatie via sociale media

In oktober, tijdens het uitvliegen van de nieuwe koninginnen en darren van de Aziatische hoornaar, voorziet de gemeente een gerichte communicatiecampagne via haar socialemediakanalen, met name Facebook en Instagram. De berichten zullen volgende elementen bevatten:

- Sensibilisering: een korte en duidelijke toelichting over de impact van de Aziatische hoornaar op de lokale omgeving. Hierbij wordt ingegaan op de schade aan de ecologie, de druk op bestuivers en de gevolgen voor imkers.
- Meldingsoproep: inwoners worden aangemoedigd om gevonden nesten zo snel mogelijk te melden via de beschikbare gemeentelijke meldkanalen.
- Promotie van vallen: het gebruik van selectieve vallen wordt gestimuleerd, met verwijzing naar correcte inzet en ecologisch verantwoorde toepassingen.

Deze communicatie moet bijdragen aan een verhoogde bewustwording, een bredere betrokkenheid van inwoners en een versterking van de collectieve inspanningen om de verdere verspreiding van de Aziatische hoornaar te beperken.

5.1.3 Actualisatie van de gemeentelijke webpagina

In het kader van de verdere aanpak van de Aziatische hoornaar zal de gemeentelijke website inwoners zo volledig mogelijk informeren. De gemeente licht de vernieuwde werkwijze toe, inclusief de aangepaste stappen en prioriteiten binnen de bestrijding en opvolging van de soort. De introductie en het correcte gebruik van de nieuwe, selectieve vallen worden benadrukt om inwoners en betrokken partners te informeren over hun werking en meerwaarde. Via een geïntegreerde functie of knop wordt inwoners de mogelijkheid geboden om snel en rechtstreeks een melding te maken van een mogelijke waarneming of nest.

5.2 Sensibiliseringsacties vanaf 2027

5.2.1 Organisatie infomoment

In 2027 wordt er vroeg in het voorjaar, voor het uitvliegen van de koninginnen, opnieuw een infomoment georganiseerd. Hier zal de nadruk enerzijds liggen op het wegvangen van koninginnen om zo het aantal nesten te beperken. Dit zal in samenwerking zijn met de partners die ook tijdens de infosessie in 2026 betrokken werden. Anderzijds zal tijdens dit infomoment een oproep gedaan worden naar vrijwilligers om zich aan te sluiten bij een werkgroep.

In de komende jaren wordt op dezelfde wijze jaarlijks een infomoment georganiseerd, met als doel de bewustwording onder de inwoners structureel te verhogen.

5.2.2 Opstart werkgroep met vrijwilligers

In het voorjaar van 2027 gaat de gemeente actief op zoek naar vrijwilligers die deel willen uitmaken van een werkgroep. Wanneer er zich 5 leden hebben aangeboden zal een infovergadering georganiseerd worden om de praktische organisatie verder te bespreken. Binnen de werkgroep zal er een hoofdvrijwilliger aangeduid worden die fungeert als eerste aanspreekpunt voor de gemeente.

Lokale imkers en verdelgers beschikken over waardevolle expertise die een belangrijke meerwaarde kan betekenen voor de werking van de werkgroep. De gemeente zal hen daarom persoonlijk benaderen met de vraag om hierin mee te stappen. Ook de leden van de milieuvadvisraad en landbouwadvisraad worden gecontacteerd met de vraag om zich aan te sluiten bij de werkgroep.

Een eerste belangrijke doelstelling binnen deze werkgroep, is het oprichten van een zoekteam. Met behulp van dit team kunnen er meer nesten opgespoord en bestreden worden, wat een directe impact heeft in het terugdringen van de populatie.

5.2.3 Betrekken landbouwadvisraad en milieuvadvisraad

Het aanpakken van de problematiek rond de Aziatische hoornaar op de landbouwrraad en milieuvadvisraad biedt een belangrijke kans om nieuwe vrijwilligers te werven. Landbouwers hebben rechtstreeks belang bij een doeltreffende bestrijding van deze invasieve soort, aangezien zij sterk afhankelijk zijn van gezonde populaties bestuivers voor de bestuiving van hun gewassen. Een vermindering van bestuivers door predatie van de Aziatische hoornaar kan op termijn gevolgen hebben voor opbrengsten en biodiversiteit op hun percelen.

Daarnaast beschikken landbouwers vaak over uitgestrekte terreinen waarop selectieve vallen strategisch kunnen worden geplaatst. Deze locaties zijn ideaal om koninginnen vroeg in het seizoen te onderscheppen en zo de vorming van nieuwe nesten te beperken.

5.2.4 Informeren en sensibiliseren scholen

Door scholen te betrekken en kinderen correct te informeren verspreidt informatie zich breed binnen de gemeenschap. Bovendien zullen kinderen in de toekomst zelf met deze problematiek geconfronteerd worden en de gevolgen moeten dragen. Het is daarom belangrijk dat zij niet vergeten worden en van jongs af aan leren hoe ze veilig en verantwoord kunnen omgaan met deze uitdaging.

Schoolbezoeken door vrijwilligers

Vrijwilligers zoals lokale imkers gaan langs in de klas om meer uitleg te geven over de Aziatische hoornaar. Onderstaande onderwerpen zouden hier aan bod komen.

- Hoe herken je een Aziatische hoornaar
- Waarom is deze soort een probleem
- Wat moet je doen wanneer je er één ziet
- Veiligheidsregel rond nesten
- Hoe kunnen kinderen zelf helpen
- Wat is het belang voor hun toekomst

Educatief dossier van GoodPlanet

De organisatie GoodPlanet heeft een kant-en-klaar educatief dossier voor leerlingen van 10 tot 14 jaar. De volgende onderwerpen komen hier aan bod:

- Hoe je de Aziatische hoornaar spot en onderscheidt van andere insecten
- Wat deze soort betekent voor natuur, landbouw en biodiversiteit
- Hoe je zelf veilig kan meewerken aan echte wetenschappelijke monitoring en bestrijding

Dit dossier is volledig gratis en biedt 7 uitgewerkte lesfiches en werkbladen, waarin herkenningmateriaal en opdrachten voor binnen en buiten terug te vinden zijn.

Via onderstaande link kan het educatief dossier aangevraagd worden.

[Educatief dossier Aziatische hoornaar - GoodPlanet Belgium](#)

Zeker voor de eerste graad van het Montfortcollege biedt dit mogelijkheden. In het eerste middelbaar volgen leerlingen wekelijks twee uur natuurwetenschappen. Daarnaast kunnen ze gedurende 28 weken per jaar één talentuur per week kiezen. Natuurexploratie is één van die opties en vormt een uitstekende gelegenheid om het dossier van GoodPlanet in de lessen te integreren.

6 Planning en fasering

De bestrijdings- en sensibiliseringsacties binnen dit plan van aanpak worden ingedeeld in drie strategische categorieën: preventie, bestrijding en monitoring. Elk domein vertrekt vanuit een eigen invalshoek en draagt bij aan een geïntegreerde en doeltreffende aanpak. De acties binnen deze categorieën worden uitgevoerd op het moment waarop zij het meest effect ressorteren, zodat een doelgerichte werking en een optimaal resultaat worden gewaarborgd.

Ten eerste zet de gemeente in op **preventieve acties** zoals communicatie over hoe inwoners nesten en individuele hoornaars kunnen melden. Hiertoe behoort ook het organiseren van infosessies en het informeren van kinderen in de klas. Daarnaast zal de gemeente op regelmatige basis naar de inwoners terugkoppelen met actuele monitoringscijfers, om de bewustwording rond de aanwezigheid en evolutie van de soort verder te versterken.

Binnen een tweede en cruciale categorie wordt de nadruk gelegd op de **actieve bestrijding** van de Aziatische hoornaar door nestverdelging en het wegvangen van koninginnen door gebruik te maken van selectieve lokvallen.

De acties binnen een derde categorie richten zich op het **monitoren** van de soort op het grondgebied van de gemeente. Hier speelt het platform Vespa-Watch een belangrijke rol om de verspreiding van de soort zo goed mogelijk in kaart te brengen. Het oprichten van een zoekteam, en een jaarlijkse evaluatie van de strategieën en technologieën dragen bij tot een geoptimaliseerde monitoringswijze.

De specifieke acties uit de drie verschillende categorieën kunnen ingedeeld worden op basis van de levenscyclus van de Aziatische hoornaar. De onderstaande afbeelding geeft dit overzichtelijk weer.

